

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурса за получаване на академична длъжност

„професор“

По професионално направление 4.4. Науки за земята (География на населението и селищата), област на висше образование 4. Природни науки, обявен в , ДВ бр.

100/16.12.2022 г.

КАНДИДАТ: доц. д-р Тони Драганов Трайков,

ИЗГОТВИЛ РЕЦЕНЗИЯТА: проф. д-р Климент Минев Найденов

Софийски университет „Св. Климент Охридски“,

Декан на Геолого-географски факултет

Рецензията е разработена на основание на: чл. 4, и чл. 29 а от Закона за развитие на академичния състав (ЗРАСРБ) и чл. 60 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в република България (ППЗРАСРБ) и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

1. Информация за конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „професор“ в Геолого-географски факултет, катедра „Регионално развитие по професионално направление 4.4. Науки за земята (География на населението и селищата), област на висше образование 4. Природни науки е обявен в ДВ, бр. 100/16.12.2022 г. със срок от 2 месеца. Участвам в състава на Научното жури, съгласно Заповед № РД-38-35/24.1.2023 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

2. Информация за кандидата по конкурса

Доц. д-р Тони Драганов Трайков е единствен кандидат по обявения конкурс за професор. През юли 1983 г. завършва висше образование – ОКС „магистър“ в ГГФ специалност География, География на населението и селищата, История (2-ра специалност) - Магистър по География, Учител по География и История . През 1988 г.

придобива научната и образователна степен „доктор“. Към момента е доцент в Геолого-географски факултет, катедра „Регионално развитие“ на СУ „Св. Климент Охридски“. Кандидатът в конкурса владее и използва руски език.

При направената проверка на предоставените материали за конкурса не са констатирани нарушения в процедурата. Спазени са изискванията на чл. 2б, ал. 2 и 3, на чл. 2.б, ал. 5, на чл. 29 (1), точки от 1 до 6, чл. 29б (1), (2) и (3) от ЗРАСРБ, както и чл. 60 (1) и (3) и Приложението към чл. 1а (1) от ППЗРАСРБ.

Академичното развитие на кандидата в конкурса включва последователно длъжностите научен сътрудник в БАН, старши асистент, главен асистент и доцент във СУ „Св. Климент Охридски“.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Кандидатът в конкурса отговаря на условията и изискванията по ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане, както и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“ за заемане на академичната длъжност „професор“.

В заключение, след направеното проучване и оценка на публикациите, документите и материалите и тяхното съответствие с наукометричните показатели и изпълнението на минималните изисквани точки по групи показатели за съответната академична длъжност „професор“, кандидатът в конкурса отговаря на съществуващите национални изисквания и на изискванията на СУ „Св. Климент Охридски“ за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“.

4. Оценка на научно-изследователската и научно-приложната дейност

Публикационната активност на доц. д-р Тони Трайков включва 2 монографии, 5 глави от монографии, 36 статии в научни списания, 32 статии в сборници, 33 учебници и учебни помагала или общо 108 издания.

По отношение на наукометричните данни за конкурса са представени 1 монография География на религиите и религиозните общности в света част първа - Европа, Азия и Африка (100 точки) с което отговаря на група показатели В.

По отношение на група показатели Г са представени 2 научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна

информация – 40 т., 17 научни публикации в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове – 290 т. Общо 370 т.

По отношение на група показатели Д от предоставената информация и направената справка са представени общо 36 цитирания на различни научни трудове на кандидата по конкурса.

По отношение на група показатели Е са представени проектите, които са изпълнени и приключили като дейност, което е коректно от страна на кандидата. Също така кандидатът има 3 успешно защитили докторанти. Прави впечатление големия брой учебници използвани в училищната мрежа.

5. Кратка характеристика на научните трудове и оценка на научните приноси

Научната продукция, с която кандидатът участва, изцяло отговаря на наименованието на обявения конкурс. Основен труд в представената от доц. д-р Тони Трайков научна продукция е монографията „География на религиите и религиозните общности в света част първа - Европа, Азия и Африка“. Монографичният труд е в обем от 308 стр. и включва предговор, седем глави и библиография. Основната цел на изследването е представянето на цялостен анализ на факторите и условията за възникването, развитието и географското разпространение на религиите и свързаните с тях общности в посочените континенти и техните региони. Методологически съдържанието на монографията е подчинено на комплексния географски подход. Първата глава на монографията „Същност и значение на религията“ представлява обстоен преглед на възгледите и представите на хората за религията и религиозните вярвания от древността до наши дни. Важно място е отделено на промените във взаимоотношенията между отделни религиозни общности и техните официални институции. Във втора глава, озаглавена „Религията в живота на хората и обществото“ са представени и анализирани различията в мотивацията на вярващите от различните религиозни общности да изповядват определеното от тях вероизповедание. В съдържанието на трета глава „Видове класификации на религиите“ са представени различните подходи за класифициране на съществуващите до наши дни религии. Четвърта глава „Географският подход при изучаването и класифицирането на религиите“ в известен смисъл се явява продължение на съдържанието на трета глава.

Прилагането на географския подход, основаващ се на разпространението на религиите и броя на техните последователи е основание за подялба им на световни и регионални. Във връзка с прилагането на географския подход при изучаването на религиите и тяхното разпространение, в четвърта глава е разгледано и формирането на едно сравнително ново направление в Географията на населението - География на религиите и религиозните общности. Съдържанието на пета, шеста и седма глава представляват цялостен анализ на факторите и условията, довели до възникването, развитието и географското разпространение на различните религии в континентите Европа, Азия и Африка. Заключение е стегнато и научно обосновано.

Научната продукция представена от кандидата в конкурса включва и 19 статии - 16 самостоятелни, 8 на английски език и 4 отпечатани в чуждестранни издания, които са разделени в 3 области:

Група 1 - Етноконфесионални особености на населението в България и в други страни и континенти – 3 бр.;

Група 2 - Демографска ситуация в България (демографски структури, възпроизводство, миграции), нейните регионални особености и факторите и условията, които ги определят – 10 бр.;

Група 3 - Тенденции и особености в демографското развитие на други европейски страни, включително и територии, намиращи се в непосредствена близост до съвременните граници на Република България – 6 бр.

Статиите показват авторската интерпретация на кандидата по актуални проблеми, свързани с демографското развитие на България.

Представените за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ трудове на доц. д-р Тони Трайков са показателни за възможностите на кандидата да изгражда теоретични постановки върху основата на синтетично обобщение на натрупан практически опит в областта на географията на населението и селищата на България.

Систематизираните научни приноси, които доказват дълбочина на проведените анализи и практическа приложимост на емпиричните резултати, са значим аргумент за формиране на изцяло позитивна оценка на рецензираните научни публикации и на изследователските компетенции на доц. д-р Тони Трайков като кандидат за настоящия конкурс. Приемам, че приносите на кандидата са равностойни във всички публикации.

Представените материали и моите лични наблюдения потвърждават, че кандидатът има своето място или почерк в съвместните публикации. Като цяло имаме научен принос към разбирането ни за динамиката на населението, раждаемостта, смъртността, миграцията и застаряването. Тези приноси могат да помогнат на политиците да вземат информирани решения по въпроси, свързани с растежа и развитието на населението на страната.

В заключение искам да характеризирам и стила на научната работа на кандидата. Изследват се много сложни и комплексни явления, които се подлагат на прецизен анализ за да се отсеят най-значимите демографски фактори. Влиянието на отделните фактори се изследва независимо експериментално и теоретично се моделира адекватно. След което се сглобява цялостната картина на явленията и процесите в демографските и професионалните му изследвания. Няма основания да се смята, че получените резултати не са лично дело на кандидата и на неговите съавтори.

6. Оценка на учебно-преподавателската дейност

През последните пет академични години учебната натовареност на доц. д-р Тони Трайков надхвърля 1000 часа годишна аудиторна заетост.

Като преподавател в катедра „Регионално развитие“

Кандидатът демонстрира лекторски качества и умение да преподава задълбочено и увлекателно една от най-сложните материи за студентите. Доц. д-р Трайков е един изграден преподавател поставящ високи изисквания както към себе си, така и към студентите и докторантите.

7. Административна дейност

Важен и неразделен елемент от пътя на израстването на доц. д-р Тони Трайков е неговата административна дейност. От 2019 г. е ръководител катедра „Регионално развитие“, ГГФ, като през 2013 г. е бил и временно изпълняващ длъжността ръководител. В периода 2007-2011 г. е заместник-декан по стопанската дейност и отговаря за организиране на стопанската дейност на факултета и активно участие в различни университетски комисии. Доц. д-р Тони Трайков активно се включва и участва в програмната акредитация на редица специалности в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ в Софийския университет.

8. Лични впечатления от кандидата, други данни не посочени в предходните точки.

Общите ми впечатления от кандидата са, че са налице професионални и личностни предпоставки за заемане на по-висока академична длъжност – налице са задълбоченост и системност в работата ѝ, високо чувство за отговорност и последователност в търсенето на новостите в избраната научна област. Кандидатът се ползва с авторитет сред студентите, поддържа етични колегиални отношения с останалите преподаватели от катедрата, факултета и университета. Той се откроява с прецизност, научен морал, критичност и самокритичност към научната и педагогическа си дейност. Притежава висок колегиален дух.

Доц. Трайков е уважаван от своите студенти заради своята всеитдайност по предметите, които преподава и желанието му да споделя знанията си с другите. Въпреки че някои преподаватели може да имат репутацията на плашещи или недостъпни, общуването с него е приятелско и лесно. Той винаги е на разположение да се срещне със студенти извън часовете, за да обсъдят курсова или дипломна работа, да отговори на допълнителни въпроси и да предложи насоки.

Значим фактор за постиженията на доц. д-р Тони Трайков е както неговата висока мотивация и капацитет за задълбочени проучвания на динамичната среда, в която се формира и географията на населението и селищата, така и изградените способности за конструктивно сътрудничество с изследователи от други научни области, което е изключително важно за качеството на съвременните интердисциплинарни по своя тематичен обхват научни изследвания.

9. Критични бележки и препоръки

Тук считам за полезно да формулирам няколко препоръки към кандидата.

Да увеличи използването на различни източници на данни - Географията на населението и селищата е мултидисциплинарна област, която изисква използването на различни източници на данни, освен данни от преброяване, така и данни от теренни проучвания.

Да задълбочи анализирането на пространствените модели свързани с населението и моделите на миграция - Анализирането на пространствените модели

може да помогне за идентифицирането на райони, които са проблемни - гъсто или рядко населени, вкл. обезлюдяване на селските райони.

Да обърнете внимание на културните фактори, като език, религия и етническа принадлежност, които могат да окажат значително влияние върху населението и моделите на заселване.

Да използва ГИС технологията, тъй като тя спомага за анализиране и визуализиране на данни за населението и селищата. ГИС технологията може да помогне за идентифициране на пространствени модели и тенденции, както и да подпомогне вземането на решения в областта на географията на населението и селищата.

Като цяло е важно да се подходи към географията на населението и заселването с мултидисциплинарна гледна точка, като се използват различни източници на данни и аналитични инструменти, за да се получи цялостно разбиране на динамиката на населението и заселването.

Да се ориентира към публикуване в индексирани и реферирани в SCOPUS и WoS издания.

10. Заключение

Въз основа на прегледаните за рецензиране публикации и монография, е видно, че кандидатът има значителен принос в областта етноконфесионални особености на населението в България и в други страни и континенти, демографска ситуация в България (демографски структури, възпроизводство, миграции), нейните регионални особености и факторите и условията, които ги определят и в изследването на тенденции и особености в демографското развитие на други европейски страни, включително и територии, намиращи се в непосредствена близост до съвременните граници на Република България. Изследването им се занимава с няколко критични въпроса, свързани с демографското развитие, включително застаряването на населението, моделите на раждаемост и миграционните тенденции. Всички материали по конкурса са много грижливо подготвени и документално подкрепени. Неговите разработки повлия и при оформянето на дискурса около демографските предизвикателства в България и извън нея, а неговия принос в областта е високо уважаван от неговите колеги.

В заключение и вземайки под внимание цялостната научна, научно-организационна, експертна и преподавателска дейности на кандидата, която включва постигнатите от него научни резултати, както и мнението ми, че той е напълно изграден

учен с национален авторитет и висококвалифициран и търсен преподавател в областта на конкурса. Опитът му и всеотдайност към Университета го прави отлично допълнение към всяка академична общност. На базата на предоставените за конкурса документи и материали смятам, че кандидатът доц. д-р Тони Трайков има необходимите качества и отговаря на условията за придобиване на академичната длъжност „професор“, разписани в ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Кандидатът има отлични педагогически качества доказани с водените курсове лекции и ръководените докторанти, магистри и бакалаври.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни и приложни приноси, давам своята положителна рецензия и препоръчвам на Научното жури да одобри кандидатурата на доц. д-р Тони Драганов Трайков и предложи на Научния съвет на факултета да гласува ЗА и подкрепи кандидатурата за получаване на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 4.4. Науки за земята (География на населението и селищата).

12.04.2023 г.

Изготвил рецензията:
(проф. д-р Климент Найденов)